

Slovenija potrebuje nov inovacijski sistem za trajnostni razvoj

Stanje:

- Slovenija je država z močnim intelektualnim potencialom in tradicijo v inovacijah. Z zapiranjem ali razprodajo velikih podjetji, ukinitvijo razvojnih oddelkov po osamosvojitvi leta 1991, zmanjšane podpore znanstveni in pedagoški sferi kljub sprejeti deklaraciji 2011 ter ne delujočim inovacijskim procesom se je inovativni razvoj na osnovi znanja skoraj ustavil.
- Imamo sorazmerno velik dolg države, premalo investicij na prebivalca, prenizko dodano vrednost, majhen delež visoko tehnološkega sektorja v izvozu in premalo razvojnega kapitala v MSP podjetjih.
- Brez lastnega kapitala, lastnih bank in podjetij z doma razvitim proizvodom se bomo morali zadolževati, podjetja bodo v krizah propadala zaradi vračanja kreditov tujim bankam ali bodo pod ceno prodana tujcem in obresti v proračunu bodo porasle.
- Brez gospodarske suverenosti ne bo politične, kulturne in tudi ne jezikovne.

Prednosti v primerjavi z državami EU:

- Dobri smo v neposrednem bogatenju človekovih sposobnosti in ustvarjanju pogojev za človekov razvoj. Na tem segmentu življenja smo po HDI 25. med 189 državami sveta.
- V indeksu uspešnosti Legatum je Slovenija 18. med 149 državami
- Imamo gospodarstvo, ki izboljšuje svojo uspešnost. Iz 49. mesta na lestvici IMD leta 2015 se je povzpelo na 37. mesto med 63 državami.
- Imamo velik neizkoriščen intelektualni in kulturni potencial.

Slabosti v primerjavi z državami EU:

- Slovenija šepa ali je slaba v inovativnosti na vseh področjih življenja in dela. Smo v skupini sledilcev, morali pa bi biti v skupini uvajalcev izboljšav na obstoječih proizvodih oziroma v skupini razvijalcev novih inovativnih proizvodov. Slovenija je v Evropskem inovacijskem semaforju padla iz skupine močnih inovatorjev v skupino zmernih inovatorjev. Estonija nas je zamenjala v skupini močnih inovatorjev. V skupini zmernih inovatorjev sta nas prehiteli Portugalska in Češka. Padec je zelo velik – od 97 % povprečja EU na 88 % glede na leto 2011 oz. na 81 % glede na leto 2018. Največji padci so pri novih doktorjih znanosti, financiranju raziskav in tveganem kapitalu, prenosu inovacij v prakso s patenti vred. To je posledica znižanega financiranja države in EU na področjih raziskav, razvoja, inovacij, izobraževanja, univerz in mladih raziskovalcev.
- Premajhen je pretok strokovnjakov med univerzo, instituti in podjetji ter tujino, zato nam konkurenčnost in inovativnost, na vseh področjih šepa.
- Premalo je sredstev za razvoj lastnih inovativnih produktov. Nimamo rizičnega sklada in ne lastniškega kapitala za samostojni razvoj malih in srednje velikih podjetij.

Trije predlogi za uveljavitev prednosti, popravek stanja in slabosti:

1. Pripraviti in uspešno izpeljati vse-slovenski inovacijski sistem na osnovi šestih točk: inovativni ljudje, visoka kakovost raziskovanja in izobraževanja za inovativnost, okvirni pogoji in infra-struktura, inovativna podjetja in organizacije, inovativne organizacije javnega sektorja, inovativne regije in okolje.
2. Podpreti in izboljšati kakovost ključnih področji za inovacijski sistem: univerze, zaposlovanje in kroženje strokovnjakov, raziskovalno in razvojno delo znotraj MSP, piramida inovativnosti, financiranje inovacij-tvegani kapital, davčna pravila za stimulacijo inovativnosti.
3. Spodbuditi in finančno podpreti razvoj malih in srednje velikih podjetij in jih povezati v srednje velike oziroma velike grozde z lastnim razvojnim potencialom.

Ljubljana, 9. julija 2019

zasl. prof. dr. Jože Vižintin, UL
zasl. prof. dr. Peter Glavič, UM

Vizija, strategija in cilji razvojno-inovacijskega sistema morajo slediti naslednjim šestim točkam, ki so pogoj za uresničitev strategije

I. Inovativni ljudje

Ta kategorija vključuje izobraževanje, razvojne kompetence in ugotovitve, kako privlačno je delo v slovenskih zasebnih in državnih ustanovah. Kategorija 'inovativni ljudje' vključuje tudi odnose in pripravo ustreznih pogojev, ki bodo pomagali posameznikom, da bodo postali uspešni podjetniki in inovatorji.

Cilji:

1. Ljudje morajo z izobraževanjem in delom pridobiti ustrezna znanja, izkušnje in veščine za tvorno sodelovanje v inovacijskem procesu.
2. Posamezniki z znanjem in veščinami morajo imeti voljo in željo za aktivno sodelovanje v inovacijskem procesu. Sistem izobraževanja in delovno okolje morata posameznike k temu stalno spodbujati in jih ustrezno nagrajevati.
3. Delo in življenje v Sloveniji je potrebno promovirati tako, da bo za vsakega Slovenca in tudi tujega strokovnjaka zanimivo in mednarodno privlačno. Opredeljevati ga morata raznolikost in mobilnost.

II. Visoka kakovost raziskovanja in izobraževanja za inovativnost

Ta kategorija vsebuje raziskovalno politiko, vprašanja povezana z visoko šolskim izobraževanje in vlogo institucij.

Cilji:

1. Doseči moramo svetovno-priznan izobraževalni in raziskovalni sistem, ki bo osnova za vsesplošni inovativni razvoj in s tem uspešno delovanje inovacijskega procesa.
2. Raziskovalni inštituti morajo postati na področju inovativnosti vodilni doma in priznani v svetu. Doseči moramo, da bo vsaj ena slovenska univerza elitna.
3. Ustanoviti moramo močna raziskovalna vozlišča, ki bodo dobro umeščena v globalnih mrežah znanja doma in po svetu.

III: Okvirni pogoji in infra-struktura

Ta kategorija obsega vprašanja, povezana z učinkovito in kooperativno klimo ter ekonomskimi pogoji, kot so zakonodaja, davki, intelektualna lastnina ter osebno in digitalno komuniciranje.

Cilji:

1. Vlada mora zagotoviti zakonodajo, tržne pogoje, delovno okolje in standarde, ki bodo promovirali inovacije;
2. rehabilitirati trg delnic in obveznic za učinkovit dostop do »ustreznega kapitala« za inovacije in rast kapacitet;
3. stalno in digitalno komuniciranje.

IV. Inovativna podjetja in organizacije

Ta kategorija zajema predloge in vidike konkurenčnosti, inovativnih možnosti in socialne inovativnosti znotraj podjetij.

Cilji:

1. Nova in obstoječa podjetja v Sloveniji se morajo stalno razvijati zato, da bi lahko nenehno ponujala inovativne rešitve na svetovnih trgih;
2. obstoječe in novo poslovanje podjetji mora delovati sistematično na izboljšavah njihovih inovativnih produktov in tehnologij;
3. potencial, ki obstoja znotraj socialne inovativnosti in socialnega podjetništva, mora biti v uporabi za dvig konkurenčnosti družbe na vseh nivojih.

V. Inovativne organizacije javnega sektorja

Ta kategorija obsega inovativnost znotraj javne administracije, socialnih servisov in področij, kot so inovativna in prijazna javna naročila.

Cilji:

1. Organizacije javnega sektorja morajo stalno inovirati delo in postopke, da bi lahko izboljšale uspešnost in kakovost v korist industrije in državljanov;
2. organizacije javnega sektorja morajo pomagati pri razvoju inovativnih rešitev za izboljšanje konkurenčnosti celotne družbe;
3. če bodo organizacije javnega sektorja delovale uspešno, bodo s tem podpirale inovativnost za družbeno dobro.

VI. Inovativne regije in okolje

Ta kategorija obsega slovenske regije in občine v prizadevanju za izboljšanje delovanja, razvoja in življenja v regiji.

Cilja:

1. Slovenske regije in občine morajo razvijati inovativne pristope na osnovah njihovih možnosti;
2. regionalne strategije za inovacije se morajo sprejemati znotraj regionalnega sistema upravljanja.

SLOVENIJA ZA URESNIČITEV CILJEV POSPEŠENEGA INOVATIVNEGA IN TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA POTREBUJE:

1. Inovacije

Do leta 2022 moramo vzpostaviti in uresničiti odziven razvojno-inovacijski sistem (po definiciji OECD), ki bo omogočal reševanje velikih družbenih izzivov prihodnosti: **podnebne spremembe, energija, pomanjkanje virov, nove tehnologije, zdravje in staranje prebivalstva.**

2. Produkcijo **inovativnih izdelkov** z lastnim industrijskim oblikovanjem, ki bo upošteval pravila krožne proizvodnje
3. **Ozaveščene potrošnike**
4. Poslovne modele, skladne s pravili **krožne proizvodnje.**

Da bi lahko zastavljene cilje uresničili, moramo:

1. povečati ugled raziskovalcev, razvijalcev-inženirjev in inovatorjev ter ugled vseh poklicev in strok;
2. spremeniti izobraževalni sistem na področju naravoslovja in tehnike tako, da bo promoviral in omogočal mladim strokovnjakom ustvarjalnost in inovativnosti v družbi, gospodarstvu in izobraževanju;
3. uvesti kroženje doktorandov-strokovnjakov med univerzo, industrijo in tujino;
4. do leta 2020 povečati vlaganje v raziskovalno, razvojno in inovativno dejavnost skupaj z zasebnimi podjetji na 3,0 % bruto domačega proizvoda (BDP) in prerazporediti sredstva in raziskovalce tako, da bo omogočen inovacijski razvoj proizvodov in tehnologij v področnih nišah;
5. ustanoviti in vzpostaviti delovanje samostojne Agencije za razvoj in inovacije;
6. povečati zakonske in materialne možnosti za nastanek novih inovativnih podjetji in podjetnikov ter razširiti sklad tveganega kapitala;
7. Slovenija mora postati zaželen cilj za vse mlade, domače in tuje strokovnjake;
8. Vpeljati krožno proizvodnjo v okviru sonaravnega razvoja in koncept industrija 4.0, kjerkoli je to mogoče. Prehod v 6R načel krožne proizvodnje (Reduce, Reuse, Recycle, Recover, Redesign, Remanufacture) omogoča po našem mnenju Sloveniji eksponentno rast vrednosti deležnikov na vseh področjih in nišah.